

Matkailu- ja ravintola-ala
luo kasvua ja työpaikkoja
kaikkialle Suomeen

matkailu- ja ravintola-ala

Matkailijoiden rahankäyttö

2025 = 16,7 mrd. euroa

Suomen matkustusvienti

2025 = 5,6 mrd. euroa

Majoitus- ja ravitsemistoiminnan
verojalanjälki 2024 = 2,7 mrd. euroa

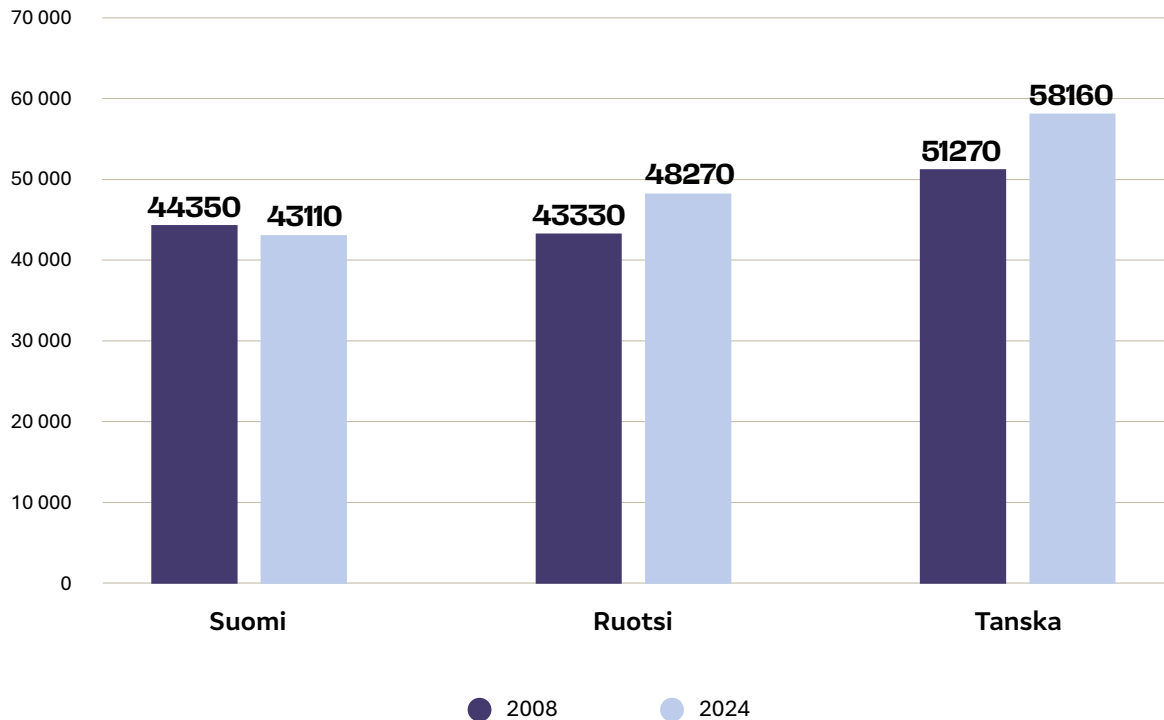
Työlliset matkailutoimialalla

2024 = 149 000 työllistä,
5,4 % kaikista työllisistä

Lähde: Tilastokeskus, matkailutilinpito 2024 ennakkotieto ja 2025 arvio; Tavaroiden ja palveluiden ulkomaankauppa 2025, Lith 2025. Matkustusvienti pitää sisällään ulkomaisten matkailijoiden Suomeen jättämän rahamäärän sekä kansainvälisen matkustajaliikenteen tuomat tulot Suomelle. Työlliset matkailualalla ei sisällä vuokratyövoimaa eikä kaupan alan työpaikkoja.

Kuvio 1

Reaalinen BKT (euroa) asukasta kohden (inflaatiokorjattu) 2008 ja 2024

Lähde: Eurostat, Real GDP per capita, 2025

Suomen talouden kasvun, työllisyyden kohentamisen ja julkisen talouden kuntoon saattamisen kannalta palvelualojen menestys on avainasemassa. Palvelualat ovat yhä enemmän alttiina kansainväliselle kilpailulle. Hallituksen on huolehdittava palvelualojen kansainvälisestä kilpailukyvyistä.

1

Kulutus on puolet bruttokansantuotteesta ja yksityiset palvelualat yli puolet työllisistä

SUOMEN TALOUSKASVU perustuu yhä enemmän kulutuksen kasvuun. Talouden hidaskasvu on vaikuttanut negatiivisesti kansalaisten ostovoiman kehitykseen (kuvio 1). Ansiotulojen verotuksen alentaminen kaikissa tuloluokissa on välttämätöntä kulutuksen kasvattamiseksi. Myös lukuisat kulutusverojen korotukset ovat vaikuttaneet vähentävästi kansalaisten palvelujen käyttöön, joten kulutusveroja ei voida enää korottaa.

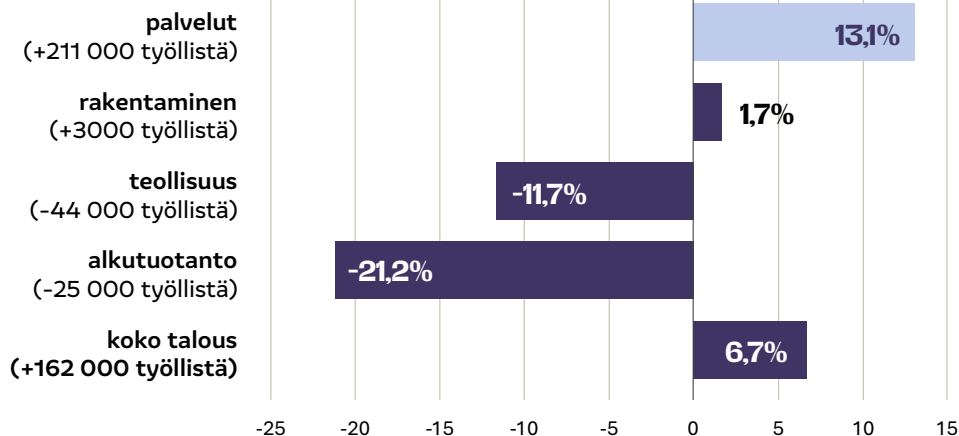
Yksityiset palvelualat muodostavat yli puolet Suomen yksityissektorin työllisistä ja bruttoarvonlisäyksestä (kuvio 2).

Palvelualojen työpaikat ovat lisääntyneet vuoden 2009 jälkeen 211 000 työllisellä (vuosi 2025). Samaan aikaan teollisuuden työpaikat ovat vähentyneet 44 000 työllisellä ja alkutuotannon 25 000 työllisellä (kuvio 3).

Kuvio 3

Työllisten määrän muutos vuodesta 2009 vuoteen 2025, henkilöä ja prosenttia

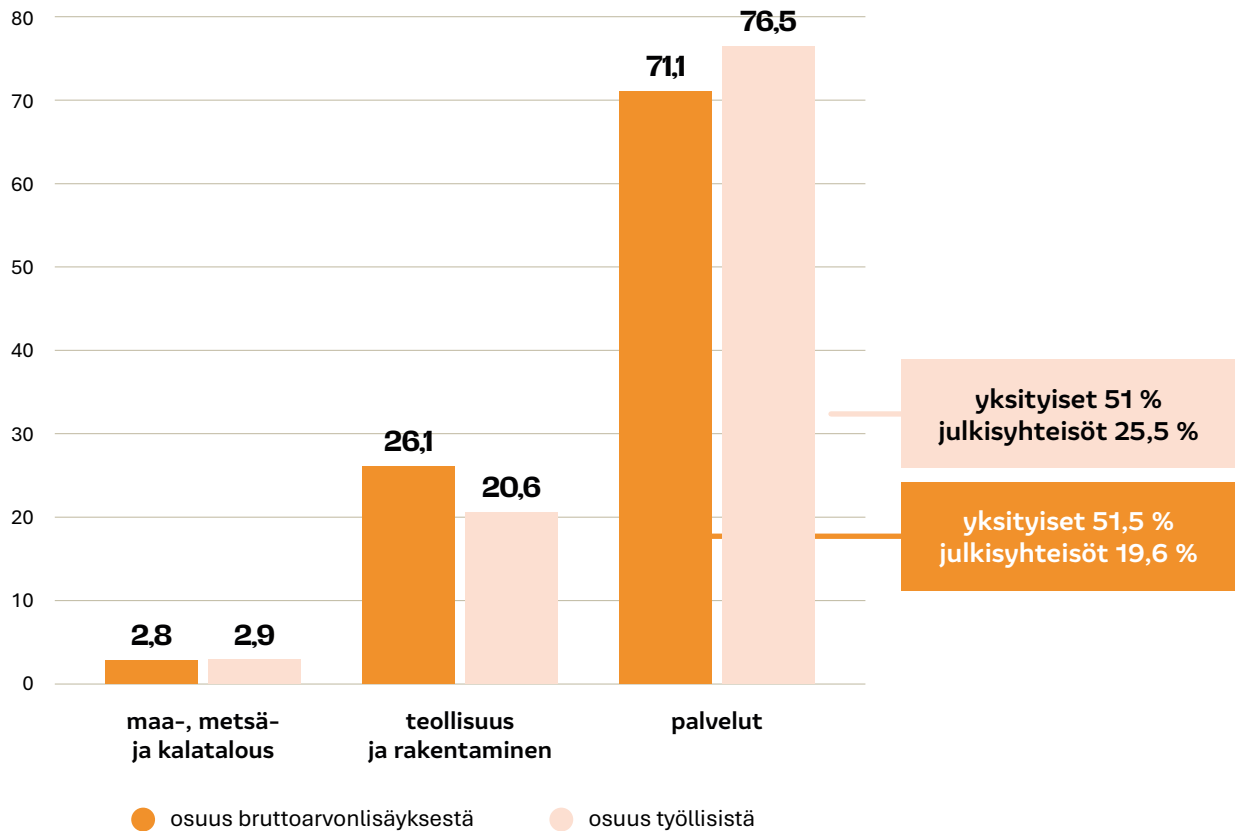
Lähde: Tilastokeskus, työvoimatutkimus 2/2026

Palveluiden painoarvo on iso

Kuvio 2

Osuus Suomen työllisistä ja bruttoarvonlisäyksestä vuonna 2024, prosenttia

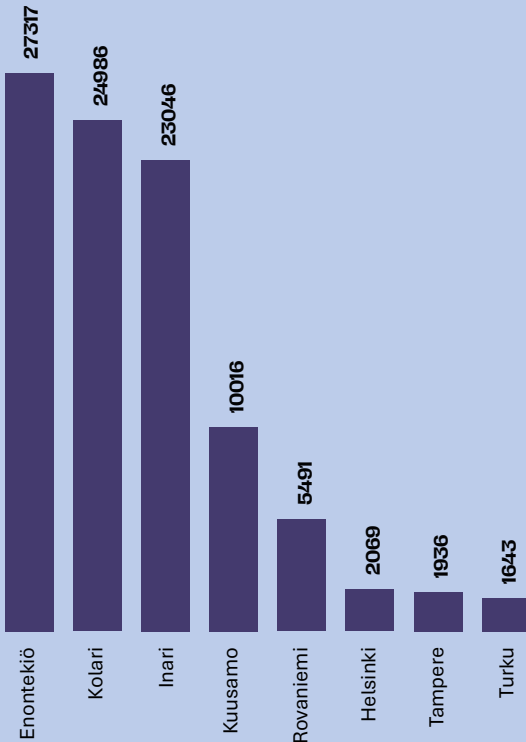

Lähde: Tilastokeskus: kansantalouden tilinpito 2025

Matkailu- ja ravintola-
alan on mahdollista
työllistää ja tuoda
verotuloja nykyistä
enemmän, jos alan
kasvuun panostetaan
verojen korotuksen
sijaan. Matkailijoiden
rahankäyttö voi
nousta nykyisestä 16,7
miljardista eurosta
20 miljardiin euroon
vuoteen 2028 mennessä.

Kuvio 5

Matkailutulo,
€ per asukas vuonna 2024

2 Matkailu on yksi maailman nopeimmin kasvavista toimialoista

MATKAILU ON yksi maailman nopeimmin kasvavista toimialoista. Matkailu on kolmanneksi suurin palveluviennin toimiala Suomessa. Matkustusvienti on 5,6 miljardia euroa (2025). Sen osuus palveluviennistä on yli 14 prosenttia ja koko viennistä noin viisi prosenttia (kuvio 4). Matkailuala on ainoa vientiala, joka maksaa arvonlisäveroa.

Matkailu- ja ravintolatoimiala on kärsinyt Venäjän hyökkäyssodan seurauksista ja Suomen heikosta talouskehityksestä. Suomen matkailun heikkouksia ovat EU:n korkeimpiin kuuluvat kustannukset, tunnettuus ja saavutettavuus. Hallitukset niiden kokoonpanosta riippumatta ovat pahentaneet alan tilannetta korottamalla kulutusveroja. Matkailu- ja ravintola-ala voisi tuoda enemmän verotuloja ja työpaikkoja, jos sille luodaan edellytykset kasvaa.

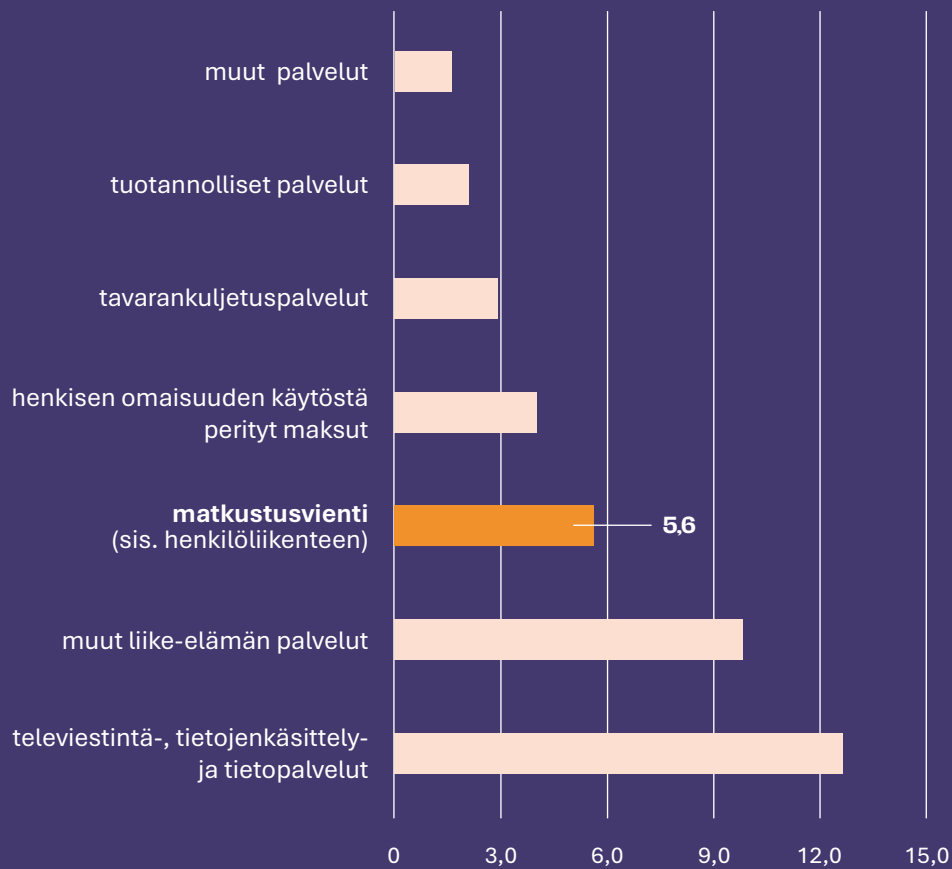
Matkailu- ja ravintola-alan menestyksen kulmakiviä on asiakkaan henkilökohtainen palvelu. Palvelua ei voida automatisoida kuin pienessä määrin. Toimialan työpaikkoja ei voida siirtää etänä tehtäväksi ulkomailta käsin. Toimiala tarjoaa työpaikkoja myös muuttotappiokunnissa. Menestyvät toimialan yritykset voivat parantaa kuntien taloutta ja työllisyyttä kuten Pohjois-Suomessa on käynyt (kuvio 5).

Matkailu- ja ravintola-ala on merkittävä maahanmuuttajien työllistäjä. Toimialan yritykset auttavat maahanmuuttajia kotoutumaan Suomeen. Ulkomaalaisiin työntekijöihin tulee soveltaa työläinsäädäntöä ja työehtosopimuksia samalla tavalla kuin kantasuomalaisiin työntekijöihin.

**Matkustusvienti
on merkittävä
palveluviennin ala**

Kuvio 4

Palvelujen vienti 2025, mrd. euroa

Lähde: Tilastokeskus 2025

3

Miten hallitus voi vauhdittaa matkailu- ja ravintola-alan kasvua?

Matkailu- ja ravintolapalveluihin laajasti sovellettavaa 13,5 prosentin arvonlisäverokantaa ei voida korottaa.

Kulutusveroja ei voida enää korottaa

MATKAILU- JA RAVINTOLA-ALAN yritykset ovat heikosti kannattavia (kuvi 6). Heikko kannattavuus vähentää yritysten investointeja ja henkilöstön palkkaamista. Heikon kannattavuuden suurin syy on ylikireä verotus. Suomen matkailu- ja ravintola-alan arvonlisä- ja alkoholiverotus ovat EU:n huipputasoa (kuvi 7).

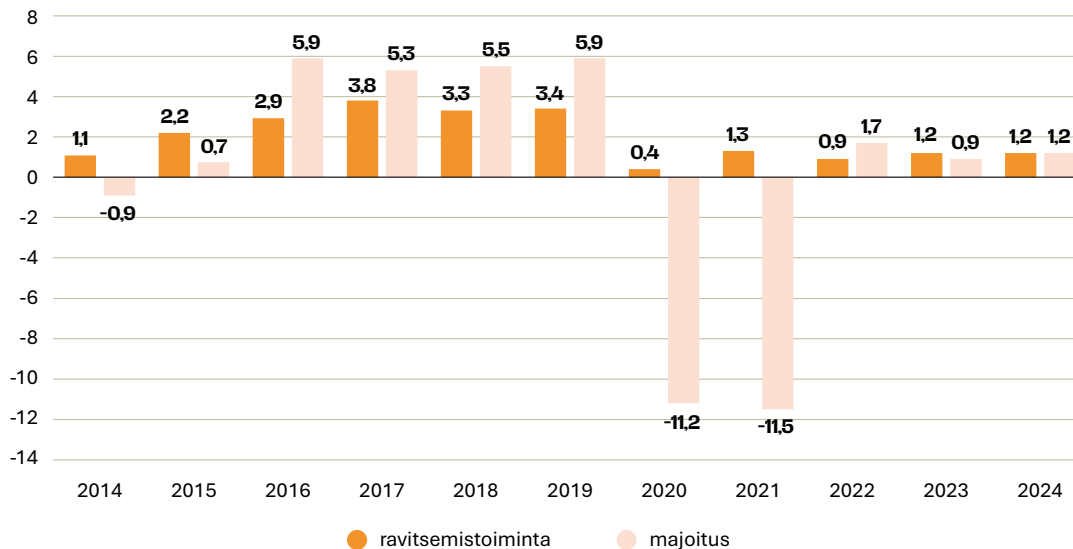
Ylikireä verotus johtaa heikkoon hintakilpailukykyyn. Varsinkin kotimainen asiakas vertailee koti- ja ulkomaan matkan hintoja. Kotimaan matkat ovat kalliimpia. Suomalainen valitsee usein ulkomaan matkan kotimaan matkan sijaan hinnan perusteella.

Tämän takia Suomen matkustustase on 1,6 miljardia euroa negatiivinen (kuvi 8). Matkustustaseeseen parempi tasapaino toisi valtiolle satoja miljoonia euroja verotuloja vuodessa.

Matkailu- ja ravintola-alan kannalta tärkein on 13,5 prosentin arvonlisäverokanta. Siihen kuuluvat ravintola- ja majoituspalvelut, kylpylät, keilahallit, hiihtokeskukset, huvipuistot, kongressit, messut, festivaalit, kulttuuri- ja urheilutapahtumat sekä moottorikelkka-, poro- ja koirasafarit. Jokaisen prosenttiyksikön nosto lisäisi alan verorasitusta noin 100 miljoonaa euroa vuodessa.

Kuvio 6

Ravitsemis- ja majoitustoiminnan liike-tulos

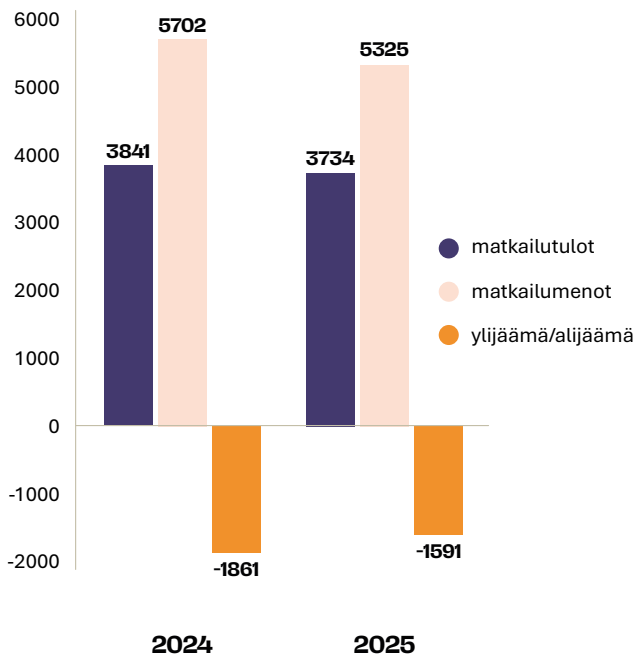
Pohjois-Suomen kunnat haluavat ottaa käyttöön matkailijaveron, joka kompensoisi niille muun muassa matkailusta aiheutuvia investointitarpeita ja liikaturismista aiheutuvia haittoja. Perusteluna kunnat ovat viitanneet siihen, että matkailijavero on käytössä monissa Euroopan maissa.

Majoitusalan arvonlisävero on jo valmiiksi EU:n kolmanneksi korkein. Monissa muissa EU-maissa majoitusalan kokonaisverorasitus on merkittävästi alempi kuin Suomessa. Lisäksi hotelliala on heikossa tilassa Venäjän sodan vaikutusten takia Pohjois-Suomea lukuun ottamatta.

Matkailijaveroa ei tule säätää.

Kuvio 8

Matkailutulot ja -menot (milj. euroa) 2024-2025

Lähde: Tilastokeskus: Matkustustase 2/2026

Kuvio 7

ETA-maiden hotellien arvonlisäverokannat vuonna 2025

3%	Luxemburg
5%	Unkari, Slovakia
6%	Belgia, Portugali
7%	Saksa, Malta
8%	Puola
9%	Bulgaria, Kypros
9,5%	Slovenia
10%	Ranska, Espanja, Italia, Itävalta
11%	Islanti, **Romania
12%	Norja, Ruotsi, Latvia, Tsekki, **Belgia, *Liettua
13%	Kreikka, Kroatia, **Viro
13,5%	Irlanti, **Suomi
21%	*Alankomaat
25%	Tanska

Suomessa majoitustoiminnan alv-kanta nostettiin 10 prosentista 14 prosenttiin 1.1.2025 (13,5 % vuoden 2026 alusta alkaen). Hotellien arvonlisävero on Suomessa ETA-maiden kolmanneksi korkein.

Lähde: HOTREC 2/2026, EU-komissio
 *Suomi ja Viro nostivat alv-kantaa v.2025. Suomen alv-kanta 13,5 % 1.1.2026 alkaen.
 *Belgia, Romania, Liettua, ja Alankomaat nostivat alv-kantaa 1.1.2026 alkaen

Anniskelun toimintaedellytyksiä tulee parantaa

ANNISKELUN OSUUS ravintoloissa on alentunut määrällisesti ja suhteellisesti muihin jakelukanaviin verrattuna (kuvio 9). Suomessa on korotettu alkoholijuomaveroa 11 kertaa vuodesta 2008 lähtien. Myös anniskeluun sovellettava yleinen arvonlisävero nousi 25,5 prosenttiin syksyllä 2025.

Alkoholin verotus suomalaisissa ravintoloissa on EU:n kireintä. Korkea verotus nostaa etenkin ravintolassa nautittavan alkoholin hintaa. Anniskelun osuus on enää noin 11 prosenttia kokonaiskulutuksesta (kuvio 10) ja tulee väheneään edelleen alkoholin etämyynnin ollessa selvästi sallittua muista ETA-maista.

Alkoholin siirtymisellä koteihin ja yleisille paikoille on ollut dramaattinen negatiivinen vaikutus ravintoloiden kannattavuuteen.

Suosimalla lainsäädännössä anniskelua muiden maiden tavoin valtion verotulot kasvaisivat pitkällä aikavälillä, työllisyys lisääntyisi ja yhä useampi ravintola säästyisi lopettamiselta.

Euroopan maissa ravintolassa ruokailu ja viinin nauttimien ovat osa ruokakulttuuria. Perheet ja ystävät viettävät yhdessä aikaa hyvän ruoan ja juoman parissa. Näissä maissa anniskelua suositetaan niin lainsäädännössä kuin verotuksessa. Myös Suomessa anniskelun asemaa voitaisiin parantaa kokonaiskulutuksen kasvamatta.

Monissa EU-maissa sovelletaan anniskeluun samaa alennettua arvonlisäverokantaa kuin ravintolaruokaan. Anniskelun arvonlisäveron alentaminen on välttämätöntä myös Suomessa.

Luonnonvarakeskuksen vuonna 2018 tekemän selvityksen mukaan arvonlisäveron alentaminen 14 prosenttiin vähentäisi valtion arvonlisäverotuloja staattisesti laskien 122 miljoonaa euroa vuodessa, mutta lisäisi muita verotuloja yli 50 miljoonaa euroa. Nettovaikutus verotuloihin olisi siten noin -70 miljoonaa euroa vuodessa. Anniskelun arvonlisäveron alentaminen voitaisiin rahoittaa korottamalla alkoholijuomaveroa verotulojen arvioitua menetystä vastaavalla määrällä.

Anniskelun arvonlisävero tulee alentaa samalle tasolle 13,5 prosenttiin kuin ravintolaruokaan sovellettava verokanta on.

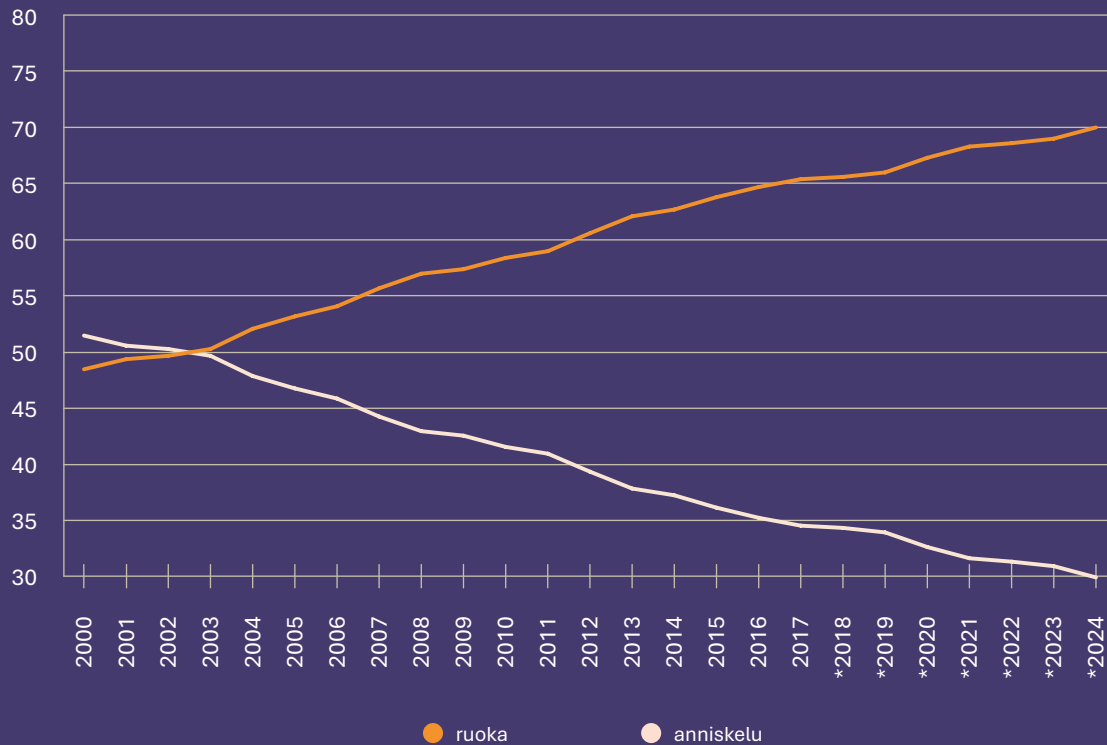
Noin 70 prosenttia
vuoden 2024
euroista tuli
ruoasta

Vuodesta
2008 lähtien
alkoholi-
juomaveroa on
kiristetty
11 kertaa. Uusin
korotus vuonna
2026.

Kuvio 9

Anniskelun osuus laskenut vauhdilla anniskeluravintoloissa

Myynnin osuudet 2000-2024, %

Lähde: Valvira, MaRa. Valvira tilastoi vuoteen 2017 saakka anniskeluravintoloiden verollista myyntiä jaettuna ruokaan ja anniskeluun. Tämä jälkeen MaRa on arvioinut osuudet.

Viinien ulosmyyntioikeus toisi ravintoloille ja matkailukeskuksille mahdollisuuden nykyistä laajempaan palvelujen tarjontaan ja se parantaisi ravintoloiden heikkoa kannattavuutta. Viinien ulosmyyntioikeus olisi tärkeää muun muassa ravintoloille, jotka tekevät ruokaa käsin kotimaisista raaka-aineista sekä matkailukeskuksissa ja suurten järvien ja Itämeren rannoilla toimiville ravintoloille. Myös monilla pienillä paikkakunnilla toimivat liikenneasemaravintolat voisivat palvella paremmin paikallisia asukkaita ja matkailijoita. Tämä voisi turvata liikenneasemien säilymisen pienillä paikkakunnilla.

STM:n ja TEM:n nimittämä selvityshenkilö Antti Neimala esitti raportissaan vähittäismyyntimonopolin purkamista niin, että ravintolat saisivat oikeuden viinien vähittäismyyntiin. Hän myös katsoi, etteivät alkoholihaitat kasvaisi tämän takia.

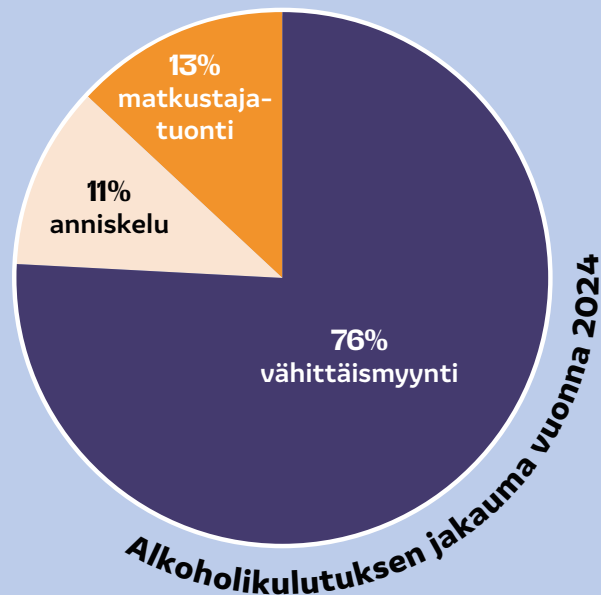
Esittävän taiteen tapahtumille (esimerkiksi teatterit ja ooppera) ravintolapalveluilla on suuri merkitys. Näytösten väliajat ovat lyhyitä, minkä takia osa asiakkaista joutuu nauttimaan ruokansa ja juomansa nopeasti. Nykyisin katsomotila voidaan hyväksyä anniskelualueeksi, mutta tällöin sinne ei ole pääsyä alle 18-vuotialta. Koko katsomotila tulee voida hyväksyä anniskelualueeksi ilman K-18-kieltoa. Tämä parantaisi esittävän taiteen tilaisuuden kokonaisu-elämystä ja yritysten kannattavuutta ilman että alkoholihaitat kasvaisivat.

Esittävän taiteen tapahtumille (esimerkiksi teatterit ja ooppera) tulee antaa oikeus anniskella koko katsomotilassa ilman K-18-kieltoa.

Ravintoloille tulee antaa oikeus myydä ulos enintään 18-prosenttisia viinejä klo 21.00 asti. Ruokaravintoloille tulee antaa oikeus myydä avattu viinipullo mukaan otettavaksi klo 24 asti.

Kuvio 10

Noin 89 prosenttia alkoholista juodaan kotona

Lähde: THL 2025

Visit Finlandin asemaa Business Finlandissa tulee parantaa. Visit Finlandin määräraha tulee korottaa 20 miljoonaan euroon vuodessa.

Matkailumarkkinointia ulkomailla tulee tehostaa

KAIKKI MAAILMAN MAAT kriisimaita lukuun ottamatta panostavat matkailuun. Valtiot rahoittavat matkailumarkkinointia kaikissa Euroopan maissa. Venäjän hyökkäyssodan takia ulkomailta Suomeen suuntautuva matkailu on kasvanut hitaasti verrattuna muihin Pohjoismaihin (kuvio 11).

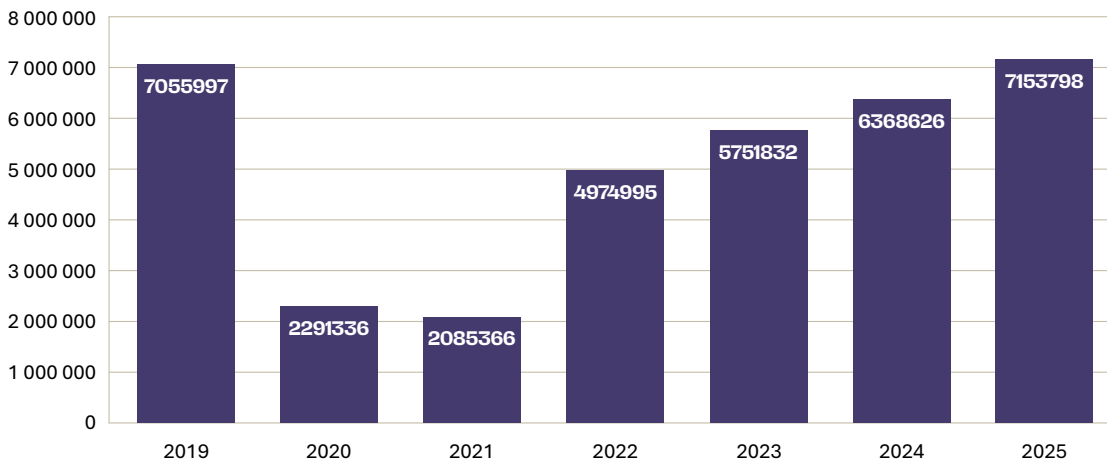
Valtion tehtävänä on, kuten kaikissa muissakin Euroopan maissa, luoda maakuvaa Suomesta ulkomailla houkuttelevana matkailukohteena. Suomella on erinomaiset mahdollisuudet kasvattaa matkustusvientiä 5,6 miljardista eurosta

noin 8 miljardiin vuoteen 2028 mennessä. Tämä edellyttää kuitenkin useita toimenpiteitä myös hallitukselta.

Visit Finlandin perusmääräraha oli vain 7,8 miljoonaa euroa vuonna 2025. Visit Finlandin kokonaisrahoitus oli 15,8 miljoonaa euroa vuonna 2024. Visit Finlandin määräraha tulee korottaa 20 miljoonaan euroon. Visit Finlandin asemaa Business Finlandissa tulee parantaa. Myös Visit Finlandin yhteistyötä matkailualan yritysten kanssa tulee tehostaa.

Kuvio 11

Ulkomaisten matkailijoiden yöpymiset majoitusliikkeissä 2019–2025

Lähde: Tilastokeskus 2026, 2025=ennakkotieto

Saavutettavuutta on parannettava

SUOMI ON TAKAMATKALLA kilpailijoihinsa nähden, koska Suomi on kaukana eikä Suomeen pääse ulkomailta junalla eikä autolla ilman autolauttaa. EU on tehnyt päätöksiä lentoliikenteen päästökaupan kiristämisestä ja biopolttoaineen jakeluvaihteen lisäämisestä. Ne heikentävät Suomen matkailualan suhteellisesta kilpailukykyä kilpailijoihinsa verrattuna.

Lentokentät ovat samanlaista liikenteen infrastruktuuria kuin tiestö. Ilman riittävän tiheää lentokenttäverkostoa Suomen kilpailukyky ja alueiden saavutettavuus heikkenevät.

Lentoliikenteen kustannuksia ei voida enää lisätä uusilla tai korotetuilla veroilla eikä maksuilla.

Suomi on pitkien etäisyyksien maa, jossa henkilöauton merkitys etenkin kotimaan matkailussa on erittäin tärkeä. EU on ulottanut päästökaupan ja biopolttoaineen jakeluvaihteen myös tieliikenteeseen. Ne nostavat liikkumisen hintaa kotimaassa. Suomalaiset liikkuvat Suomessa vielä pitkään bensa- ja dieselautoilla, sillä uusien sähköautojen myynti on vaimeaa autokannan kokoon verrattuna. Bensan ja dieselin hinnalla on siten vielä pitkään iso merkitys kotimaan matkailun kilpailukyvyille.

Valtion liikenteestä saamat verot ovat alentuneet heikon uusien autojen myynnin ja muulla käyttövoimalla kuin polttomoottorilla toimivien autojen määrän kasvun takia. Verokuoppaa ei voida kattaa kilometriverolla eikä tiemaksuilla, koska ne lisääisivät kotimaassa liikkumisen kustannuksia ja suosisivat ulkomaan matkailua. Paras vaihtoehto verotulojen kasvattamiseksi on vuosittaisen ajoneuvoveron korottaminen.

Ammattikoulutuksen tulevaisuus on turvattava

TÄLLÄ VAALIKAUDELLE ammatillisesta koulutuksesta on leikattu noin 120 miljoonaa euroa. Matkailu- ja ravintola-alan yritykset tarvitsevat ammattikoulutettua työvoimaa. Ammattikoulutuksella on tärkeä tehtävä myös nuorien opettamisessa työelämään. Tämä tehtävä sillä on myös maahanmuuttajien kotouttajana. Ammattikoulutukseen tulee panostaa myös jatkossa. Siitä ei voida enää leikata.

Ammattikoulutuksen rahoitus on säilytettävä vähintään nykytasolla.

Tieliikenteelle ei voida asettaa uusia maksuja muuten kuin korvaamaan tieliikenteen menetettyjä verotuloja. Paras vaihtoehto verotulojen kasvattamiseksi on vuosittaisen ajoneuvoveron korottaminen.

Koulujen kesälomia on siirrettävä

ELOKUUN ON SUOSITUIN lomakuukausi Euroopassa. Kun koulut alkavat Suomessa, lasten vanhemmat menevät töihin. Monet kesämatkailukohteet sulkevat tällöin ovensa. Tämä on niiden kannalta hankalaa, koska sesonki on muutenkin lyhyt. Samalla Suomi menettää Haaga-Helia ammattikorkeakoulun tekemän tutkimuksen mukaan 336 miljoonaa euroa matkailutuloa. MaRan ja PAMin arvion mukaan koulujen kesälomien siirto toisi 6 500–7 000 uutta työllistä.

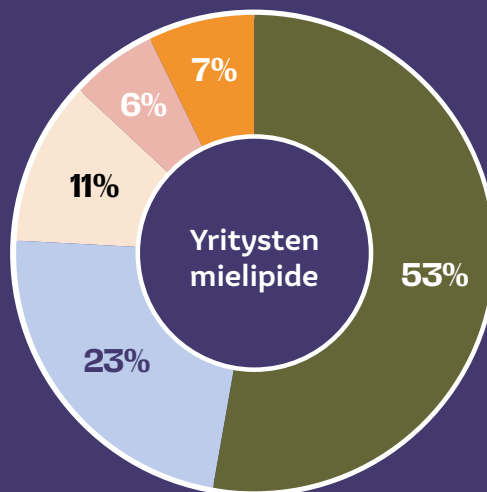
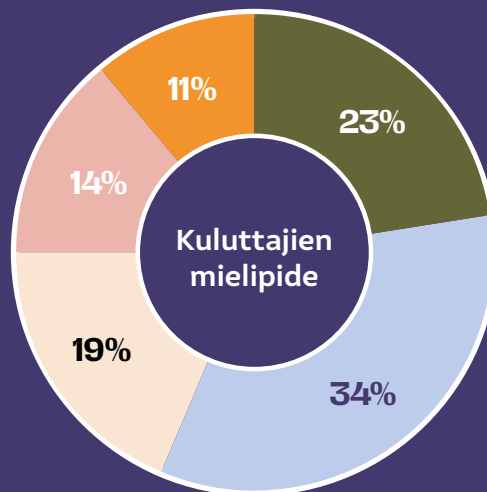
Taloustutkimus Oy:n tekemässä kyselyssä 57 prosenttia suomalaisista kannatti kesälomien siirtämistä, kun heitä samalla muistutettiin lomien siirron myönteisistä taloudellisista vaikutuksista.

Koulujen kesälomien siirtämisellä olisi lukuisia positiivisia vaikutuksia kesämatkailuyritysten kannattavuuteen, työllisyyteen ja verotuloihin.

Koulujen kesäloimat tulee siirtää alkamaan juhannukselta ja päättymään elokuun lopussa.

- täysin samaa mieltä
- melko samaa mieltä
- ei samaa eikä eri mieltä
- melko eri mieltä
- täysin eri mieltä

Kesälomien siirron kannatus

Lähde: Taloustutkimus 2024, Haaga-Helia 2025

Lainsäätäjän tärkein tehtävä on turvata tasapuolinen kilpailu

MAJOITUSTOIMINTA ASUINKERROSTALOISSA on yleistynyt Suomessa nopeasti (kuvio 12). Majoitustoimintaa asuinkerrostaloissa harjoittavilla on useita kilpailuetuja verrattuna hotelleihin, huoneistohotelleihin ja hostelleihin. Nämä edut liittyvät muun muassa verotukseen ja rakentamiseen. Majoitustoiminta asuinkerrostaloissa vähentää asuntoja paikallisilta asukkailta, kausityöntekijöiltä ja opiskelijoilta. Se myös heikentää matkailun sosiaalista toimilupaa.

Jos majoitussopimus on yli neljä viikkoa, se voi olla asumista. Jos sopimuksen kesto on alle neljä viikkoa, se on majoitusta. Edellä mainittua ei pidä soveltaa haja-asutusalueilla olevaan mökkimajoitukseen.

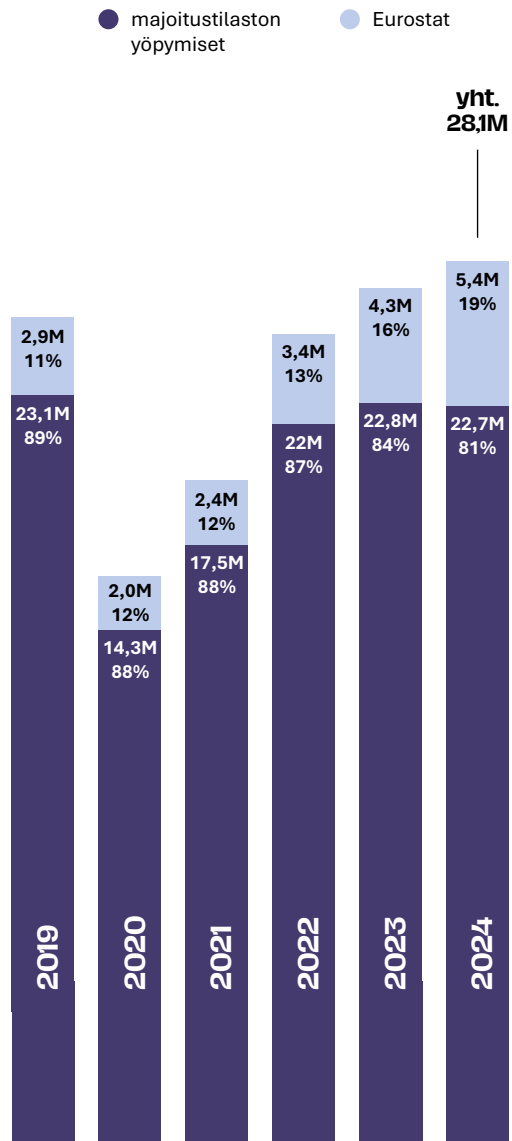
SUOMEN VALTIO MYÖNTÄÄ varustamoille massiiviset verotuet. Tampereen yliopiston vuonna 2017 tekemän selvityksen mukaan verotuet olivat 241-255 miljoonaa euroa vuodessa. Verotukien avulla varustamot voivat hinnoitella palvelunsa niin edullisiksi, ettei maissa olevilla hotelleilla, kylpylöillä, kongressikeskuksilla ja ravintoloilla ole mitään mahdollisuutta kilpailla hinnalla niiden kanssa. Tuet vähentävät palvelujen kysyntää ja työllisyyttä maissa. Lisäksi valtio tukee näin matkustamista ulkomaille.

Kireä verotus palvelujen tarjonnassa maissa ja palvelujen verovapaus merellä eivät sovi yhteen.

Valtion tulee leikata matkustajaliikenteen verotukia.

Kuvio 12

Yöpymiset maksullisessa majoituksessa

Lähde: Tilastokeskus ja Eurostat (lyhytaikainen majoitus alustoilla)

ALKOHOLIN NAUTTIMINEN tilausravintoloissa ilman anniskelulupaa on yleistä. Alkoholi-verotus suomalaisissa ravintoloissa on EU-maiden kireintä. Suomalaiset eivät ole valmiita maksamaan anniskeluhintoja etenkin pienillä paikkakunnilla. Tämä on johtanut satojen anniskeluluvottomien tilausravintoloiden syntyymiseen ympäri Suomea. Kun yrittäjä ei hae anniskelulupaa, toimintaan ei sovelleta alkoholilakia lainkaan eivätkä alkoholiviranomaiset valvo ravintolaa. Alkoholi näihin tilaisuuksiin tulee lähes yksinomaan Baltian maista ja tulevaisuudessa etänä verkkokaupasta ulkomailta. Anniskelun osuus alkoholijuomien kokonaiskulutuksesta oli enää 11 prosenttia vuonna 2024. Vuodesta 2000 vuoteen 2024

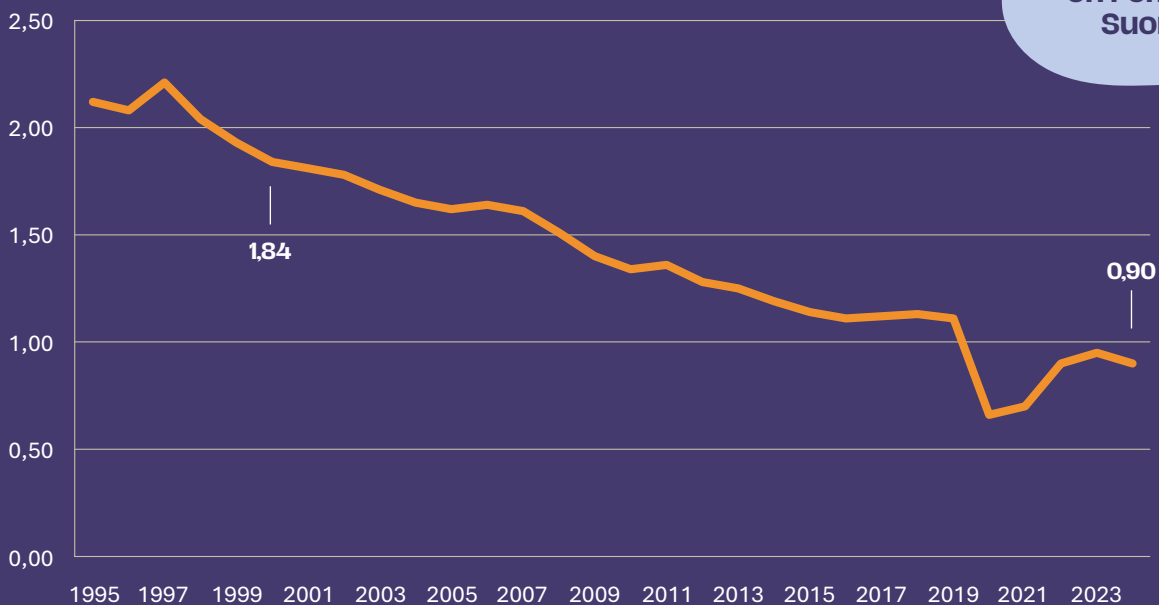
anniskelukulutus on puolittunut (kuvio 13). Tilausravintoloiden toiminnan takia satoja anniskeluvallisia ravintoloita on kadonnut Suomesta.

Yrittäjälle ei tule antaa valinnanvaraa sen suhteen, soveltaako hän lainsäädäntöä omaan toimintaansa. Tällainen tilanne on nykyisin alkoholilain soveltamisessa tilausravintoloihin, jotka myyvät ravintolapalveluita, mutta sallivat asiakkaan tuoda omat alkoholijuomat ravintolaan.

Alkoholin nauttiminen tilausravintoloissa tulee olla mahdollista vain anniskeluvalla.

Kuvio 13

Anniskelukulutus 100-prosenttisena alkoholina 15 vuotta täyttäneitä asukasta kohti, litroina

Anniskelukulutus on romahtanut Suomessa

● anniskelu

Koulutus- ja työperäistä maahanmuuttoa on lisättävä

TYÖELÄMÄÄN TULEVAT IKÄLUOKAT ovat jatkuvasti pienempiä kuin eläkkeelle siirtyvät ikäluokat (kuvio 14). Tilanne pahenee vuosi vuodelta. Kaikki EU-maat kilpailevat kolmansista maista tulevista työntekijöistä. Myös Suomen tulee muuttaa koulutus- ja työperäistä maahanmuuttopolitiikkaa tulijoille houkuttelevaksi.

Elinkeinoelämä ei tarvitse vain korkeasti koulutettuja työntekijöitä. Esimerkiksi ravintolat tarvitsevat tiskaajia ja astioiden kerääjiä. Heitä on yhä vaikeampi löytää kotimaasta. Ilman heitä ravintola ei voi toimia. Työperäistä maahanmuuttoa tarvitaan myös suorittaviin tehtäviin. He eivät ole rasite yhteiskunnallisesti edes työuran alussa, kun otetaan huomioon kaikki verot, joiden kertymiseen he vaikuttavat (Pekka Lith, 2025).

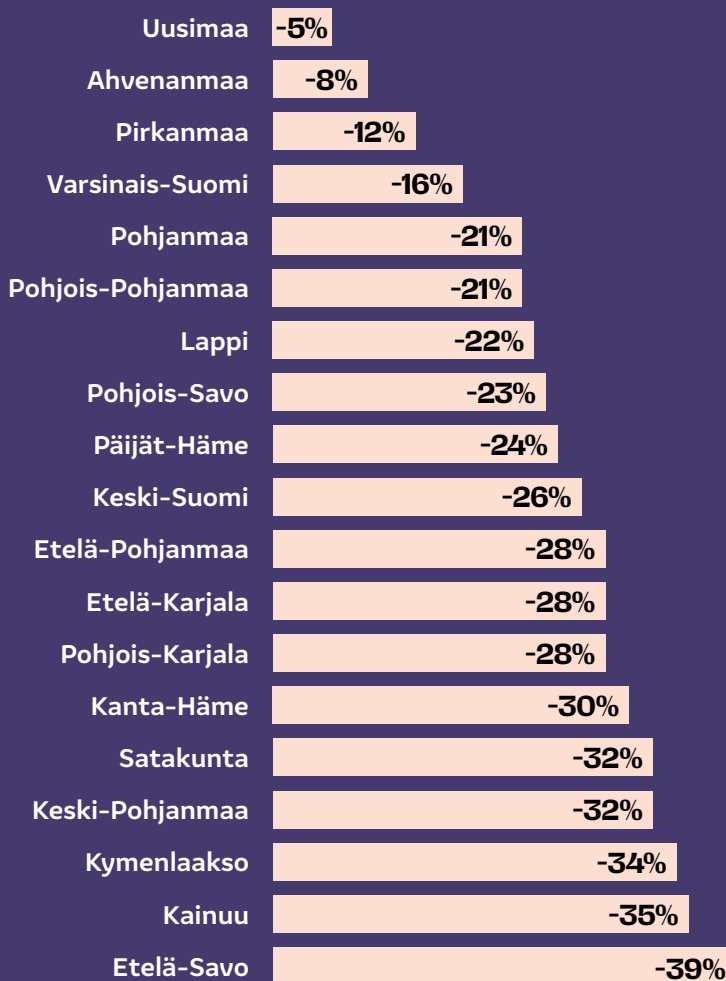
Suomalaiset oppilaitokset houkuttelevat hyvin ulkomaalaisia opiskelijoita. Heidän Suomeen jäämiseen on panostettava. Suomen kielen taidolla on iso merkitys siinä, jäävätkö he valmistelemisensä jälkeen Suomeen.

Suomessa oppilaitoksissa opiskelevien suomen kielen taitoon on panostettava, jotta heidän Suomeen jäämisen kynnyksensä madaltuisi. Jo valmiiksi Suomessa opiskelevia on helpompi houkutella jäämään Suomeen.

Suomen on panostettava koulutus- ja työperäiseen maahanmuuttoon sekä suomen kielen opetukseen.

Kuvio 14

7-vuotiaiden muutos %, 2021-2040

Väestöennusteen mukaan Suomessa on lähes 100 000 koululais- ta vähemmän vuonna 2040. Se pyyhkisi nykyisistä peruskouluis- ta pois liki puolet. Suomen syntyvyys on ollut pitkään laskussa, ja laskeva trendi on johtanut siihen, että hedelmällisyysluku on historiallisen alhainen 1,25 vuonna 2024 (OKM 12.9.2025).
Lähde: Opetushallinnon tilastopalvelu

Opiskelijaruokailun enimmäishinta tulee sitoa indeksiin

OPISKELIJARUOKAPALVELUITA tarjoavien ravintoloiden kustannukset määräytyvät markkinoilla. Opetusministeriö määrää ravintolayrityksen opiskelijalta perimän enimmäishinnan. Tällainen tilanne on kestävä yritysille. Jotta yritykset voivat tarjota jatkossa monipuolisia ja terveellisiä aterioita opiskelijoille, enimmäishinnan tulee seurata aterian hintaan vaikuttavien kustannusten kehitystä.

Opiskelija-aterian enimmäishinta tulee sitoa esimerkiksi kuluttajaindeksin toteutuneeseen muutokseen. Verohallinto toteaisi jokaisen vuoden alussa, kuinka paljon indeksi on muuttunut ja miten se vaikuttaa opiskelija-aterian enimmäishintaan.

Sunnuntaityökorvausta ravintoloissa on alennettava

MATKAILU- JA RAVINTOLA-ALA OVAT työvoimavaltaisia toimialoja. Esimerkiksi ravintolatoiminnassa työvoimakustannukset ovat keskimäärin noin kolmannes suhteessa liikevaihtoon. Yleissitovat työehtosopimukset ja sunnuntaityökorvaus nostavat työvoimakustannuksia suhteessa kilpailijamaihin. Ne heikentävät suomalaisen matkailu- ja ravintola-alan kilpailukykyä suhteessa kilpailijamaihin. Ne heikentävät myös toimialan yritysten kannattavuutta ja kykyä työllistää nykyistä enemmän. Tuhannet ravintolat avaisivat ovensa pyhäpäivinä, jos sunnuntaityökorvaus olisi nykyistä alhaisempi. Ravintolat pystyisivät palvelemaan asiakkaitaan paremmin. Työntekijöiden palkkasumma kasvaisi. Yritykset saisivat yhden uuden hyvän kauppapäivän, mikä parantaisi yritysten kannattavuutta. Myös kokoaikatyön tarjoaminen työntekijöille helpottuisi.

Sunnuntaityökorvaus tulee alentaa 50 prosenttiin.

Retkeilyinfrastruktuurin ja palvelurakenteiden rahoitusta on lisättävä

METSÄHALLITUKSEN MÄÄRÄRAHOJA luontomatkailuun, erityisesti kansallispuistojen kehittämiseen, on leikattu raskaalla kädellä. Retkeily luonnossa parantaa suomalaisten hyvinvointia. Luonto on suuri vetovoimatekijä myös ulkomaalaisille matkailijoille.

Matkailun kehittämisen toimintaedellytykset kansallispuistoissa ja retkeilyalueilla tulee turvata.

**Metsähallituksen
Luontopalveluille tulee
myöntää 5,5 miljoonan
euron pysyvä lisäys
retkeilyinfrastruktuurin
sekä palvelurakenteiden
ylläpitämiseksi ja
kehittämiseksi.**

MaRa

Edustaa matkailu-, majoitus-, ravintola- ja vapaa-ajanpalvelualan yrityksiä.

Ajaa alan yrittäjien ja työnantajien etua.

Neuvottelee työehtosopimukset matkailu-, ravintola- ja vapaa-ajanpalvelualoille, huvi-, teema- ja elämyspuistoaloille, hiihtokeskusalalle sekä ohjelmapalvelualalle.

Jäsenenä on 3 100 yritystä, joiden liikevaihto on noin 85 % toimialan koko liikevaihdosta Suomessa.

MATKAILU- JA RAVINTOLAPALVELUT MARA RY
Merimiehenkatu 29, 00150 Helsinki • puhelin 09 6220 200
www.mara.fi • @marapalvelut